# הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שי שיא

מְהַנֵּי מַה שֶׁהִנִּיחַ אֶצְלוֹ הַהֶתֵּר בְּשַׁבָּת (בית יוסף (ד"ה כתוב בהגהות) בשם תשובת הרשב"א (מ"ח סי' תתמו)): **ט** [5]תֵּבָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דָּבָר הַמֻּתָּר לְטַלְטֵל וּמְעוֹת, אִם הַמְּעוֹת אֵינָם עִקַּר מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא, עַל פִּי הַתְּנָאִים שֶׁנִּתְבָּאֲרוּ בְּמַחְתָּה:

## שיא דִּינֵי מֵת בְּשַׁבָּת וּשְׁאָר טִלְטוּל מִן הַצַּד. וּבוֹ ט' סְעִיפִים:

**א** [א]מֵת שֶׁמֻּטָּל בְּמָקוֹם שֶׁיָּרֵא עָלָיו מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה, אִם יֵשׁ (א) כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק (ו) (ב) עַל יְדֵיהֶם, וְאִם אֵין לוֹ כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק, [ב]אִם יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי מִטּוֹת מְטַלְטְלוֹ עַל יְדֵי שֶׁיַּהַפְכֶנּוּ (ג) מִמִּטָּה לְמִטָּה, דְּהָוֵי טִלְטוּל (ג) מִן הַצַּד. [ג]וְאִם אֵין לוֹ לֹא זֶה וְלֹא זֶה, מְטַלְטְלוֹ טִלְטוּל גָּמוּר, * וְכָל זֶה (ד) בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת. [ד]מֵת (ה) הַמֻּטָּל בַּחַמָּה, מְטַלְטְלוֹ מֵחַמָּה לְצֵל בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת עַל יְדֵי כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק, וְאִם אֵין לוֹ כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק * [ה]לֹא יְטַלְטְלֶנּוּ כְּלָל, אֲפִלּוּ לְהָפְכוֹ מִמִּטָּה לְמִטָּה, [ו]דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד (ד) (ו) שְׁמֵהּ טִלְטוּל. (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן זֶה סָעִיף ו' מַאי תַּקָּנְתֵּהּ): **ב** [ז]מֵת שֶׁהִסְרִיחַ בַּבַּיִת וְנִמְצָא מִתְבַּזֶּה בֵּין הַחַיִּים וְהֵם מִתְבַּזִּים

ס הַגָּהוֹת פְּרָק כ"ו (אות ז) בְּשֵׁם הָרַ"ם מַהֵא דְּשַׁבָּת מ"ז (ע"א). (אם מֻתָּר לְכַסּוֹת פֵּרוֹת אוֹ לְבָנִים מִפְּנֵי הַדְּלֵף אוֹ לְתֵן כְּלִי תַּחַת הַדְּלֵף, עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן של"ח (ס"ח) (ותקכ"ה) [ותקכ"א] (סעיפים ב'-ג')).

א שַׁבָּת מ"ג (ע"ב).

ב שָׁם וּכְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ. ג נִרְאֶה מִדִּבְרֵי רַ"ש שָׁם (ד"ה אי דלי"כא) וּמִדִּבְרֵי רַמְב"ם בְּפֶרֶק כ"ו (ה"כ"א) [וְהָרַ"ן (כ: ד"ה אמר) וְהָרא"ש (פ"ג סי' יט). ד שָׁם (בגמ'). ה שָׁם וּכְרַב. ו תוֹסְפוֹת (שם ד"ה רב"נ) וְהָרִי"ף (כ:) וְרא"ש (שם) (וְעַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף ח'). ז רמב"ם פֶּרֶק כ"ו (הכ"ג).

## בְּאֵר הַיטֵב

שֶׁיִּנִּיחַ בְּשַׁבָּת דָּבָר הַתֵּר גַּם כֵּן עָלָיו, אֲבָל אִם בְּשַׁבָּת הַנַּח עָלָיו דָּבָר אָפוּר, הוֹאִיל וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת לֹא אִתְקְצָאֵי הָוֵי לֵהּ מְקַצֶּה לְחֵצִי שַׁבָּת, וְקָיְמָא לָן אֵין מְקַצֶּה לְחֵצִי שַׁבָּת, אֶלָּא שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאִסּוּר עָלָיו אָסוּר בְּטִלְטוּל, עַל כֵּן מֻתָּר לְהַנִּיחַ דְּבָרִים שֶׁל הַתֵּר חֲשׁוּבִים מִן הָאִסּוּר וּמְטַלְטְלָם בְּנֵ"ל. ט"ז (סק"ח):

**א** (ו) **עַל יְדֵיהֶם.** פֵּרוּשׁ שֶׁמַּנִּיחוֹ אֶצְלוֹ וּמְטַלְטְלוֹ עִמּוֹ, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי סִימָן ש"ח סָעִיף מ"א. מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין שֶׁאֵין מְטַלְטְלִין אֶת הַמֵּת כִּי אִם עַל יְדֵי כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק שֶׁיִּהְיֶה שָׁם מִבְּעוֹד יוֹם, אֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסָּמְכוּ. בְּאֵר עֶשֶׁק סִימָן נ"ב וְכֵן כָּתַב בְּחִשּׁוּבֹת דְּבַר שְׁמוּאֵל (סי' שז): (ב) **מִמִּטָּה.** וּמֻתָּר לְטַלְטֵל אַחַר כְּךָ הַמִּטָּה, אֲפִלּוּ מֵת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: (ג) **בְּאוֹתוֹ.** פֵּרוּשׁ אֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אַחַר הַתֵּר שְׁזָכַר, וְלֹא אָתֵי לְדִיוּקֵי דִּבְרוּשׁוֹת אַחַר אָסוּר. ט"ז (סק"א), וְעַיֵּן מֵגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּבִיבִי אַהֲרֹן (הגה"ט): (ד) **שְׁמֵהּ.** וּמִשְּׁעַם זֶה אָסוּר לִרְחֹץ עַל יְדֵי קָנֶה דְּבָר שֶׁהוּא מְקַצֶּה. ט"ז (סק"ב). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש"ח בְּסָעִיף קָטָן ל"ד מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

## בֵּאוּר הֲלָכָה

**א** * **וְכָל זֶה בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ד' בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ **מִשְּׁמַע מִזֶּה וְכוּ'**, כֵּן בְּאֵר הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג) אֶת דַּעַת הַמְחַבֵּר, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁמְּפָרֵשׁ כֵּן דַּעַת הַמְחַבֵּר שֶׁפּוֹסֵק, כְּהָרַמְבַּ"ם (פֶּ"כ הכ"ג), שֶׁלֹּא הַתִּיר מִפְּנֵי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת רַק כְּשֶׁהַחַיִּים מִתְבַּזִּים עַל יְדֵי, זֶה, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב בְּרֵישׁ סָעִיף ב'. וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה אֲבָל הָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים, הֵם הִלְבּוּשׁ וְהַבַּ"ח (ס"ב) וְהַמ"ז (סק"א) וְהַתּוֹסָפָת שַׁבָּת (סק"ה) וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק יג), וְכֵן הַפְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (סק"ג) מְצַדֵּד גַּם כֵּן הָכִי לְכַסּוֹף. וּבָאֲמֶת מִדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר עַצְמוֹ בְּסוֹף סָעִיף ב' שֶׁכָּתַב וְהוּא הַדִּין אִם הוּא בְּבִנְיָן אֶחָד בְּגוֹן שֶׁהָיָה בְּסִפִּינָה וְכוּ' וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, מוּכָח לְהָדְיָא דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן שְׁרֹפַת הַמֵּת דְּלֹא גָּרַע מִזֶּה, [וּמַה שֶּׁדָּחָה הַמֵּגֵן אַבְרָהָם דְּשָׁם הוּא בְּזִיּוֹן גָּדוֹל, הוּא דָּחוּק לְמֹאד, דַּנַּהֲפוֹךְ הוּא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַתּוֹסָפָת שַׁבָּת (שם)], וְעוֹד קָרְחָה אָנוּ מֻכְרָחִין לוֹמַר בְּאֶחָד מִשְּׁנֵי אֵלֶּה, אוֹ דְּהָרַמְבַּ"ם בְּעַצְמוֹ יוֹדֶה לְעִנְיַן דְּלֵקָה בְּמֵת דְּמַתִּיר לְהַנִּיחוֹ לִרְשׁוּת אַחֶרֶת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַתּוֹסָפָת שַׁבָּת (שם) וְהַפְּרִי מְגַדִּים (שם), וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, אוֹ דְּהַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ חָזַר מִזֶּה לְבְסוֹף וְהֶחֱזִיק בְּסָעִיף ב' אֶת שִׁיטַת רַ"ש (צד: ד"ה לאפוקיה) לְדִינָא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ"א (ס"ב) בְּהָדְיָא בְּבֵאוּרוֹ דְּמַה שֶּׁכָּתַב בְּסוֹף סָעִיף ב' וְהוּא הַדִּין אִם הוּא בְּבִנְיָן וְכוּ' הוּא לְפָרוּשׁ רַ"ש' דְּהוּא הֶפֶךְ מִשִּׁיטַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֶחֱזִיק הַמְחַבֵּר בָּהּ בְּסָעִיף א'. **וְלַעְנְיַן דִּינָא בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַקֵּל,** דְּאֲפִלּוּ אִם נֵימָא דְּהָרַמְבַּ"ם מַחְמִיר בָּזֶה, הָלֹא מִכָּפָּה גְּדוֹלִי הָרִאשׁוֹנִים מוּכָח דְּפִלְגֵי עָלָיו, וְהֵם רַ"ש' (שם) וְרַ"ן (לה: ד"ה גמ' לאפוקיה) וְהַשּׁוּר וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואם הוּא), וְכֵן הַמְּרַדְכִי (פ"ג סי' שיג) דְּמוּכָח דְּסָבְרִי לֵהּ דְּדָלְקָה עָדִיף יוֹתֵר מֵחַמָּה, וְהָתוֹס' דְּהַמַּצְנִיעַ (צד:) דְּמַתִּיר לְהַרְמִלִּית, דְּדָלְקָה בְּוַדַּאי מֻתָּר, וְגַם הַתּוֹסָפוֹת בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם בְּפֶרֶק הַמַּצְנִיעַ דַּף צ"ד (ע"א ד"ה גדול ע"ש) וְהָרַמְבַּ"ן בְּתוֹרַת הָאָדָם (ענין מי שמתו מוטל לפניו ע"ש) דְּמַתִּירִים לְהוֹצִיאוֹ לְכַרְמְלִית אֲפִלּוּ בְּמֵחַמָּה לְצֵל, וְדָלְקָה בְּוַדַּאי לֹא גָּרַע מִזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמֵּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) בְּעַצְמוֹ דְּדָלְקָה בְּוַדַּאי לֹא גָּרַע מִזֶּה, וְעוֹד כַּמָּה רִאשׁוֹנִים שֶׁהֵבִיאָם בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג), וְגַם דַּכְרַמְלִית הוּא דָּבָר שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, וּבְוַדַּאי שׁוֹמְעִין לְחָקֵל ד'.

*** לֹא יְטַלְטְלֶנּוּ כְּלָל. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת רַמ"א דְּמֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ לְכַרְמְלִית מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן טִלְטוּל בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת לְכָלֵי עַלְמָא אָסוּר בִּלֹא כִּכָּר וְתִינוֹק,** מִשּׁוּם דְּהוֹצָאָה הֵיכִי דְּהוּא מִכְּרַח לָזֶה אִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיַן אַחֵר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעִנְיַן טִלְטוּל אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ עַל פִּי רֹב עַל יְדֵי כִּכָּר וְתִינוֹק, וְלָכֵן לֹא פָּלוֹג אֲפִלּוּ הֵיכָא דְּאֵין לוֹ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים מִשּׁוּם דְּאָסוּר טִלְטוּל חָמִיר מֵאִסּוּר הוֹצָאָה לְכַרְמְלִית [תּוֹסָפָת שַׁבָּת (סק"ז) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים]:

מִשָּׁם], אֲזַ לָאו מִלְּתָא דְּפָסִיקָא הוּא, דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאַדַּרְבָּה דְּטוֹב לְהוֹצִיאוֹ בִּלֹא כִּכָּר וְתִינוֹק, כְּדֵי לְמַעֵט בְּאִסּוּר הוֹצָאָה וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף ב'. (ה) **הַמֻּטָּל בַּחַמָּה.** מַיְרֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא הִסְרִיחַ אֶלָּא שֶׁחוֹשֵׁשׁ פֶּן יַסְרִיחַ, וְלָכֵן הֶחְמִיר הַמְחַבֵּר דְּדַוְקָא בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת מֻתָּר לְהוֹצִיא, וְאָזִיל לְטַעֲמֵהּ בְּרֵישׁ סָעִיף ב', (ס) אֲבָל לְדַעַת רַמ"א בַּהֲגָ"ה שָׁם דְּהֵבִיא דַּעַת רַ"ש' (צד: ד"ה לאפוקיה) וְטוּר, גַּם בְּמֻטָּל בַּחַמָּה שֶׁהוּא קָרוֹב לְהַסְרִיחַ, נַמִּי שָׁרֵי לְהוֹצִיא לִרְשׁוּת אַחֵר, וְכֵן פָּסַק הַב"ח (ס"ב) לְהָקֵל: (ו) **שְׁמֵהּ טִלְטוּל.** וּמִשַּׁעַם זֶה, אָסוּר לִרְחֹץ עַל יְדֵי קָנֶה דְּבָר שֶׁהוּא מְקַצֶּה. ט"ז (סק"ב). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש"ח בְּסָעִיף קָטָן ל"ד מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְקָיְמָא לָן דְּאֵין מְקַצֶּה לְחֵצִי שַׁבָּת, אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהָאִסּוּר מָנַח עָלָיו אָסוּר בְּטִלְטוּל, עַל כֵּן מֻתָּר לְהַנִּיחַ עָלָיו דָּבָר שֶׁל הֶתֵּר הֶחָשׁוּב יוֹתֵר, וּמְטַלְטֵל הַכֹּל בְּיַחַד, אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְעַצֵּר הָאִסּוּר מִשָּׁם:

**א** (א) **כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק.** וְהוּא הַדִּין (ו) שְׁאָר חֶפֶץ שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטֵל, וְהַטַּעַם שֶׁהִצְרִיכוּ לְכָל זֶה וְלֹא הִתִּירוּ לְטַלְטְלוֹ לְהָדְיָא כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם לְבַסּוֹף, (ב) מִשּׁוּם דְּכֹל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְמֶעְבַּד בְּקָצַת הָתֵּר, טְפֵי עָדִיף: (ב) **עַל יְדֵיהֶם.** וְהֵיְנוּ שֶׁמַּנִּיחַ עָלָיו אוֹ אֲצָלוֹ וּמְטַלְטְלוֹ עִמּוֹ, וְלֹא מִנְכַּר כָּל כָּךְ טִלְטוּל הַמְקַצֶּה אַף שֶׁגַּם הַמֵּת הוּא מְקַצֶּה, מִפְּנֵי שֶׁמְּטַלְטֵל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד. וְלֹא הִתִּירוּ עַל יְדֵי עֲצָה זוֹ דְּכָכָר אוֹ תִּינוֹק אֶלָּא לְמֵת בִּלְבַד, מִפְּנֵי בִּזְיוֹן הַמֵּת, אֲבָל לֹא בְּשָׁאַר דָּבָר מְקַצֶּה כְּאֶבֶן וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְקַמָּן בְּסָעִיף ה': (ג) **מִן הַצַּד.** וְאַף עַל גַּב דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד גַּם כֵּן שְׁמֵהּ טִלְטוּל כְּשֶׁמְּטַלְטְלוֹ לְצָרְךָ דָּבָר הַמְּקַצֶּה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר סָעִיף ח', מִכָּל מָקוֹם בְּדָלְקָה הִתִּירוּ (ד) מִטַּעַם דְּאָדָם בָּהוּל עַל מֵתוֹ, וְאִי לֹא שָׁרֵית לֵהּ אִתֵּי לְכִבּוּיֵי. וּלְעִנְיַן טִלְטוּל הַמִּטָּה אַחַר שֶׁפָּלַק הַמֵּת מִמֶּנָּה, תְּלוּי בָּזֶה, אִם הָיָה חַי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לְכָלֵי עַלְמָא מֻתָּר לְטַלְטֵל אַחַר כְּךָ הַמִּטָּה, דְּלֹא נַעֲשֵׂית בְּסִיס לַמֵּת, כֵּיוָן דְּלֹא אִתְקְצָאֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אַף אִם מֵת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, הָרא"ש (פ"ג סי' יט) אוֹסֵר א]וְהַמָּאוֹר (מז:) מַתִּיר. וְאִם הָיָה דַּעְתּוֹ מִתְּחִלָּה שֶׁיִּהְיֶה מֻנָּח הַמֵּת עָלֶיהָ כָּל הַשַּׁבָּת וְאַחַר כָּךְ סִלְקוּהוּ מִמֶּנָּה, לְכָלֵי עַלְמָא נַעֲשֵׂית הַמִּטָּה בְּסִיס וְאָסוּר לְטַלְטְלָהּ [תּוֹסָפָת שַׁבָּת (סק"ג)]: (ד) **בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת.** מַשְׁמַע מִזֶּה (ה) דִּלְרְשׁוּת אַחֵר אָסוּר לְהוֹצִיא בְּכָל גַּוָּנֵי. (ו) [ב]אֲבָל הָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּאַפְלּוּ לִרְשׁוּת אַחֶרֶת שֶׁלֹּא עֲרֵבוּ עִם זֶה, אוֹ לְכַרְמְלִית, שָׁרֵי לְהוֹצִיא מִפְּנֵי בִּזְיוֹן הַמֵּת, וּלְעִנְיַן אִם צָרִיךְ לָזֶה כִּכָּר וְתִינוֹק, תְּלָיָא בְּשִׁתֵּי- דַּעוֹת הַמְּבֹאָר בְּסָעִיף ב'. (ז) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּגַם דַּעַת הַמְחַבֵּר הוּא כֵּן, וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמַה שֶּׁכָּתְבוּ מִלְּתָא דְּפָסִיקָא דְּצָרִיךְ לְכַתְּחִלָּה כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק, הוּא דַּוְקָא בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת, אֲבָל כְּשֶׁמּוֹצִיאוֹ לִרְשׁוּת אַחֵר [כְּגוֹן שֶׁהַדְּלֵקָה הוּא בְּכָל הֶחָצֵר וְהֶכְרַח לְהוֹצִיאוֹ

**א** (ו) כָּל הַפּוֹסְקִים: (ב) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה מתח): (ג) אַחֲרוֹנִים: (ד) גְּמָרָא (פג:): (ה) (ו) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה וכל זה): (ז) הַגָּהַת הַלְבוּשׁ (ס"ב) וְכֵן כָּתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"א): (ח) הַגְּרַ"א וְתוֹסָפָת שַׁבָּת (סק"ו) וְכֵן כָּתַב הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ג) עַיֵּן שָׁם, דְּלֹא כְּדִמְשַׁמַע קְצָת מֵהַמֵּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ד' דְּאֲפִלּוּ הַיֵּשׁ אוֹמְרִים דְּבִסְמוּךְ שֶׁהֵבִיא

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** ובשו"ע הרב (ס"א) פסק כמאור שמותר לטלטל המטה לאחר שהוריד המת ממנה. **ב]** וכן כתב בשו"ע הרב (ס"ב) [ועיין בי"ל ד"ה וכ"ז באותו רשות].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

**קטו.** **בְּאֵר הַגּוֹלָה**

מֻמְחֶה, הֲגָהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ לֹא הִסְרִיחַ עֲדַיִן אֶלָּא (ה) שֶׁקָּרוֹב לְהַסְרִיחַ (בית יוסף (ד"ה ומ"ש הוא) בשם טור ורש"י (מג: ד"ה מת) ור"ן (כ: ד"ה מיתמר)), (ז) [א]מֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ לְכַרְמְלִית. וְאִם הָיָה לָהֶם מָקוֹם לָצֵאת בּוֹ, (ו) אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ, אֶלָּא מַנִּיחִים אוֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ וְיוֹצְאִים הֵם. [ח]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לְהוֹצִיאוֹ לְכַרְמְלִית (ח) אֶלָּא עַל יְדֵי כְּבָר אוֹ תִּינוֹק, [ט]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁכָּל שֶׁמּוֹצִיאוֹ לְכַרְמְלִית (ט) מוּטָב לְהוֹצִיא שֶׁלֹּא בְּכִבָּר וְתִינוֹק, כְּדֵי לְמַעֵט בְּהוֹצָאָה, * [י]וְיֵשׁ מִי שֶׁמַּתִּיר לְהוֹצִיאוֹ (י) אַף לִרְשׁוּת הָרַבִּים (ז) (יא) עַל יְדֵי תִּינוֹק, אֲבָל לֹא עַל יְדֵי כְּבָר. [כ]וְהוּא הַדִּין אִם הוּא בְּבִזָּיוֹן אַחֵר כְּגוֹן שֶׁהָיָה בִּסְפִינָה וְהָיוּ הָאֵינָם יְהוּדִים מִתְאַסְּפִים שָׁם, וְבֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הֲגָהּ: (יב) וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּרִים לוֹמַר (ח) לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְטַלְטְלוֹ, כְּמוֹ עַל יְדֵי כְּבָר וְתִינוֹק (מרדכי (פ"ג סי' ש"ג) ובית יוסף (ד"ה כתב המרדכי) בשם שבלי לקט (סי' קיח)). וְאָסוּר לְטַלְטֵל מֵת עַל יְדֵי כְּבָר וְתִינוֹק (ט) (יג) לְצָרְכָּן כֹּהֲנִים אוֹ דָּבָר אַחֵר, אֲבָל עַל יְדֵי כְּבָר. עַיֵּן שָׁם. (ח) לְאֵינוֹ יְהוּדִי. דַּוְקָא לְכַרְמְלִית, אֲבָל לִרְשׁוּת הָרַבִּים אָסוּר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, מִגַּן אַבְרָהָם (ס"ק יג). וְכָתַב אֵלִיָּה זוּטָא (סק"ד) שֶׁעֲשָׂה שְׁנֵי פֵּילִים בְּיוֹם אֶחָד בְּעִוְנוֹתֵינוּ עַל יְדֵי אֵינוּ יְהוּדִי, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן סימן ס"ה) וְכֵן רָאִיתִי נוֹהֲגִים (יד) לְצָרְכָּן מִצָּוָה אוֹ חֲתָנָה: **ג** * [ל]יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאִם נָתַן עַל לַמַּת אֶחָד מִכֵּלִים

**ח** טור וְכֵן כָּתַב רַשִׁ"י שָׁם (צד: ד"ה לאפוקיה). **ט** טור בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן (שם ד"ה הא דשרא). וְכָתַב בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאָדָם (ענין מי שמתו מוטל לפניו) שֵׁכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק כ"ו (הכ"ג). **י** שם בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן (בתורת האדם שם). **כ** מָרְדְּכַי בְּפֶרֶק ג' דְּשַׁבָּת (סי' שי"ג). **ל** הָרַמְבַּ"ן שָׁם.

## בַּאֵר הֵיטֵב

**ב** (ה) שֶׁקָּרוֹב. וּמֻתָּר לְזַלֵּף חֹמֶץ עַל גַּבֵּי בִּגְדָיו שֶׁל הַמֵּת בְּשַׁבִּיל שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיכוֹלִים לְהִתְעַסֵּק עִמּוֹ. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ה): (ו) אֵין. וּלְדַעַת הַטּוּר, אִם הוּא קָרוֹב לְהַסְרִיחַ אֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לָצֵאת, מֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ: (ז) עַל יְדֵי. דַּוְקָא כְּשֶׁהוּא גָּדוֹל קְצָת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי סִימָן ש"ח סָעִיף מ"א. וְסִיּם הַשַּׁ"ך (סק"ג) שֶׁרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (צד: ד"ה והוצאת המת) אוֹסֵר, (וְגַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הֵיכָה לוֹ לְסַיֵּם כֵּן עַיֵּן שָׁם: (ח) לְאֵינוֹ יְהוּדִי. דַּוְקָא לְכַרְמְלִית, אֲבָל לִרְשׁוּת הָרַבִּים אָסוּר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, מִגַּן אַבְרָהָם (ס"ק יג), וְכָתַב אֵלִיָּה זוּטָא (סק"ד) שֶׁעָשָׂה שְׁנֵי פִּילִים בְּיוֹם אֶחָד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דָּבָר שֶׁהוּא מְקֻצֶּה [טַ"ז (סק"ב)]. אַף אִם דְּחִיקָתוֹ הוּא מִפְּנֵי שְׁצָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמָּקוֹם שֶׁמֻּנָּח בּוֹ הַמְּקֻצֶּה, שָׁרֵי, דְּהָוֵי טִלְטוּל מִן הַצַּד לְצָרְכּוֹ דָּבָר הַמֻּתָּר וּכְדִלְקָמָן בְּסָעִיף ח', וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ש"ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן קט"ו: **ב** (ז) מֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ. דְּגָדוֹל כְּבוּד הַבְּרִיּוֹת (ט) שֶׁדּוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה דִּדְבָרֵיהֶם. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְאִם הָיָה לָהֶם מָקוֹם, הוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (פכ"ו הכ"ג), (י) וְטַעְמוֹ דִּסְבִירָא לֵהּ דְּעִקַּר הַהֶתֵּר מִפְּנֵי כְּבוֹד הַחַיִּים, שֶׁהַחַיִּים מִתְבַּזִּים גַּם כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַמֵּת נִסְרָח וְנִתְבַּזֶּה, וּלְכָךְ בְּיֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לָצֵאת מִשָּׁם דְּתוּ לֵיכָּא כְּבוֹד הַחַיִּים, אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ. (י) וְלִבִּי מְמַּת שֶׁבָּא בִּסְפִינָה הָאֲמוּר בְּסוֹף הַסָּעִיף, שָׁם הוּא בִּבְזָיוֹן גָּדוֹל לַמֵּת כְּשֶׁהָאֵינָם יְהוּדִים מִתְאַסְּפִין סְבִיבוֹתָיו וְחִשְּׁשׁוּ לִכְבוֹדוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא. לֵיכָּא בִּזָּיוֹן כָּל כָּךְ לַמֵּת. כֵּיוָן שֶׁמֻּנָּח בְּמָקוֹם שֶׁאֵין רוֹאִין וְעוֹד כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הִסְרִיחַ. וְדַע דִּלְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים הַנַּ"ל שֶׁמְּקִלִּין בְּקָרוֹב לְהַסְרִיחַ, (יג) [ב]אֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לָצֵאת מֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ: (ח) אֶלָּא עַל יְדֵי כְּבָר. דְּהוֹצָאָה דְּאִי אֶפְשָׁר לְתַקּוֹנֵי, שָׁרֵי, (יג) אֲבָל טִלְטוּל דְּאֶפְשָׁר לְתַקּוֹנֵי עַל יְדֵי כְּבָר, מְתַקְּנִינַן: (ט) מוּטָב לְהוֹצִיא. עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח) שֶׁהִכְרִיעַ כַּדְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנָה מִשּׁוּם שֶׁהַרְבֵּה פּוֹסְקִים סוֹבְרִין כְּמוֹתָהּ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי, [ג]כְּשֶׁאֵין לוֹ כְּבָר וְתִינוֹק מֻתָּר לְהוֹצִיא אַף בְּלֹא כְּבָר וְתִינוֹק, דְּאַף לַדַּעָה הָרִאשׁוֹנָה אֵין הָכְרַע שֶׁהוּא לְעִכּוּבָא, עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ח' וּבְאֵלִיָּה רַבָּה סָעִיף קָטָן ז': (י) אַף לִרְשׁוּת הָרַבִּים. טַעְמוֹ דְּהָוֵי לַהּ מְלָאכָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ דְּהָא אֵין צָרִיךְ לַמֵּת וְלֵית בַּהּ רַק אִסּוּר דְּרַבָּנָן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּקַיְמָא לַן כְּוָתֵהּ, וּבְמֵת לֹא גָּזְרוּ מִפְּנֵי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, אֲבָל הַדַּעָה הָרִאשׁוֹנָה סְבִירָא לֵהּ, דְּלֵית לֵהּ עִקָּר בְּדְאוֹרַיְתָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דְּשָׁם מְלָאכָה עָלֶיהָ אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ, וְכֵן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) וְכֵן בְּטַ"ז (סק"ג) דַּהֲלָכָה כְּדַעָה רִאשׁוֹנָה מִשּׁוּם דְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים סוֹבְרִין כְּמוֹתָהּ, וּבִפְרָט דִּמְלָאכָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ גַּם כֵּן לֹא בְּרִירָא דְּהוּא פְּטוּר עָלֶיהָ, דְּיֵשׁ שָׁפוֹסְקִין כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמַחֵיב עָלֶיהָ עַיֵּן בְּסוֹף סִימָן של"ד (סכ"ז): (יא) עַל יְדֵי תִּינוֹק. דַּוְקָא (מז) כְּשֶׁהוּא גָּדוֹל קְצָת דְּשַׁיָּךְ בּוֹ חֵי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ וְלֵית בֵּהּ בָּעְלְמָא רַק אִסּוּר דְּרַבָּנָן וּבְמֵת לֹא גָּזְרוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקָטָן בְּיוֹתֵר [עַיֵּן סִימָן ש"ח סָעִיף מ"א וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם] (ס"ק קנד) הוּא שָׁוֶה לְכָבֵד (יז) וְחַיָּב עַל הוֹצָאָתָם גּוּפָהּ: (יב) וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּרִים וְכוּ' כְּמוֹ עַל יְדֵי כְּבָר וְתִינוֹק. [עַיֵּן סִימָן ש"ח סָעִיף מ"א וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם] (ס"ק קנד) הוּא שָׁוֶה לְכָבֵד (יז) וְחַיָּב עַל הוֹצָאָתָם גּוּפָהּ: (יב) וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּרִים וְכוּ' כְּמוֹ עַל יְדֵי כְּבָר וְתִינוֹק, רְצוֹנוֹ לוֹמַר, כְּמוֹ שֶׁהֻתִּירוּ בְּיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כְּבָר וְתִינוֹק, הִתִּירוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אַף בְּלִי כְּבָר וְתִינוֹק, וּמְפֻלָּא מִשְּׁמַע קְצָת מִלְּשׁוֹן זֶה דְּדַוְקָא לִכְרַמְלִית, אֲבָל לִרְשׁוּת הָרַבִּים דְּאָסוּר לְרֹב פּוֹסְקִים עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אַף עַל יְדֵי כְּבָר וְתִינוֹק, אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר, וְכֵן כָּתַב בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג). וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יב) מְצַדֵּד בְּשֵׁם כַּמָּה פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִין לְהָקֵל גַּם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: (יג) לְצָרְכָּן כֹּהֲנִים. שֶׁיְּהֵיוּ יְכוֹלִים לִהְיוֹת בְּבָתֵּיהֶם שֶׁהֵיוּ תַּחַת גַּג אֶחָד עִם הַמֵּת, דְּלֹא הַתֵּר טִלְטוּל הַמֵּת עַל יְדֵי כְּבָר אוֹ תִּינוֹק אֶלָּא לְצָרְכָּן הַמֵּת. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד לְצָרְכָּן מִפְּטָה לְמִטָּה, שָׁרֵי לְצָרְכָּן כֹּהֲנִים אֲפִלּוּ עַל יְדֵי כְּבָר וְתִינוֹק, דַּהֲרֵי הוּא טִלְטוּל מִן הַצַּד לְצָרְכָּן מְקוֹמוֹ דְּשָׁרֵי וּכְדִלְקָמָן בְּסָעִיף ה'. וּמִכָּל מָקוֹם בֵּין בָּזֶה וְכֵן בְּמַה שֶּׁמַּתִּיר הָרַמ"א עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, הוּא דַּוְקָא אִם הַקְּרוֹבִין רוֹצִין, דְּמִשּׁוּם בִּזָּיוֹן הַמֵּת לֵיכָּא בָּזֶה, דְּמַה לּוֹ כְּשֶׁמְּטַהֲרִין אוֹתוֹ בְּבֵית אַחֵר, אֲבָל אֵין יְכוֹלִין לְכַפֵּן לְהוֹצִיאוֹ מִן הַבַּיִת שֶׁמֵּת שָׁם [אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁהַמִּנְהָג לְשַׁאתוֹ מִיָּד בְּמָקוֹם שֶׁמְּטַהֲרִין אוֹתוֹ יָכוֹל לְכַפֵּן], וַאֲפִלּוּ הָיָה בֵּית הַכְּנֶסֶת תַּחַת גַּג אֶחָד עִם הַמֵּת, וְהַכֹּהֲנִים מְעֻכָּבִין עַל יְדֵי זֶה לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת דְּהוּא מְצִוָּה, מִשּׁוּם דְּזֶהוּ כְּבוֹד הַקְּרוֹבִים שֶׁיִּטְּהֲרוּ וְיַעֲשׂוּ צָרְכֵי הַמֵּת בְּבֵיתָם. אִם לֹא בְּנָפַל דְּלֵיכָּא מִשּׁוּם כְּבוֹד, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיָכוֹלִין לְכַפֵּן לְהוֹצִיא מִן הַבַּיִת בְּשָׁבִיל הַכֹּהֲנִים, וְעַל פִּי הָאֲפָנִים הַמְבֹאָרִים לְמַעְלָה [כָּל זֶה מִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם עוֹד בְּעִנְיָן זֶה]: (יד) לְצָרְכּוֹ מִצְוָה. דְּשִׁבְחוּת דְּשִׁבְחוּת לְצָרְכּוֹ שָׁרֵי, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן

## בְּאוֹר הַלָּכָה

**ב** * וְיֵשׁ מִי שֶׁמַּתִּיר לְהוֹצִיאוֹ אַף לִרְשׁוּת הָרַבִּים עַל יְדֵי תִּינוֹק וְכוּ'.

עַיֵּן בְּפְרִישָׁה (סק"ז) שֶׁהִקְשָׁה, דַּהֲלֹא זוֹ הִיא דַּעַת הָרַמְבַּ"ן (תורת האדם ענין מי שמתו מוטל לפניו) וְהוּא בְּעַצְמוֹ הֲלֹא סוֹבֵר מִתְּחִלָּה דַּאֲפִלּוּ לְכַרְמְלִית אֵין כְּדַאי לְהַרְבּוֹת בְּהוֹצָאָה וְאִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁנִּדְחַק מְאֹד בְּיִשּׁוּבוֹ. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ז) שֶׁהֶאֱרִיךְ מְאֹד בָּזֶה וּמַפְקִיעַ מִדִּבְרֵי תּוֹרַת הָאָדָם גּוּפָא, וְזֶה כָּתַב הָרַמְבַּ"ן רַק לְשִׁיטַת רַשִׁ"י (צד: ד"ה לאפוקי), אֲבָל לְדִידֵהּ גּוּפָא אֵין הָכִי נַמִּי דְּיוֹצִיאוֹ בְּלֹא כְּבָר וְתִינוֹק:

**ג** * יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאִם נָתַן וְכוּ'. אַף דְּהַמְחַבֵּר כָּתַב יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, אֵין כַּוָּנָתוֹ מִזֶּה שֶׁאַחֲרִים חוֹלְקִין עַל זֶה כְּמוֹ בְּיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף שֶׁאַחֲרֵי

עמו. ומשמע מדבריו שאם אין לו יכול להוציא בלעדם. **ד]** ובשו"ע הרב (ס"ו) אסר ע"י נכרי להר"ר. **ה]** ובשו"ע הרב (ס"ט) כתב: ואם אין לו מטה אחרת מותר לטלטלו במטה זו, כיון שאי אפשר לנערה להפיל אותו מעליה לארץ, שהרי שוב לא יוכל לטלטלו בטלטול מן הצד, וכל שאי אפשר לנערה מותו לטלטלה כדרכה כשאינו מטלטל לצורך האיסור.

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** וכתב בשו"ע הרב (ס"ד), שאם אפשר לעשות לו תקנה ע"י שיפרסו מחצלאות לצל כמו שיתבאר (ס"ו), אסור להוציאו לכרמלית. **ב]** וכתב בשו"ע הרב (ס"ד): אבל אם הסריח כבר בבית ורוצה להוציאו כדי לסלק ריחו מבני הבית, אם יש להם מקום אחר לצאת לשם אין מוציאין אותו, אלא מניחין אותו במקומו ויוצאים הם. **ג]** וכן בשו"ע הרב (ס"ג) כתב: אם יש לו דבר המותר בטלטול צריך להוציאו

עזר והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(ט) שֶׁהוּא לָבוּשׁ, חָשׁוּב כִּנּוּתָן כְּבָר אוֹ תִּינוֹק: ד * מ"ש מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁלֹּא הִצְרִיכוּ כְּבָר אוֹ תִּינוֹק אֶלָּא לְמֵת (יא) [יא] עָרֵם, אֲבָל אִם הוּא (טז) בְּכְסוּתוֹ אֵין צָרִיךְ כְּבָר אוֹ תִּינוֹק: ה נ אִם צָרִיךְ לִמְקוֹם הַמֵּת אוֹ לַדָּבָר שֶׁהַמֵּת מֻנָּח עָלָיו, מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ מִן הַצַּד דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹפְכוֹ מִמִּטָּה לְמִטָּה, כֵּיוָן דְּלִצְרָכָן (יז) דָּבָר שֶׁהַמֵּת הוּא. ס לֹא הִתִּירוּ לְטַלְטֵל עַל יְדֵי כְּבָר אוֹ תִּינוֹק אֶלָּא (יג) בְּמֵת בִּלְבַד, (יח) אֲבָל לֹא בְּשְׁאָר דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לְטַלְטֵל: ו ע מֵת הַמֻּטָּל בַּחַמָּה פ וְאֵין לָהֶם מָקוֹם לְטַלְטְלוֹ אוֹ שֶׁלֹּא רָצוּ לַהֲזִיזוֹ מִמְּקוֹמוֹ, בָּאִין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְיוֹשְׁבִים מִשְּׁנֵי צְדָדָיו, חַם לָהֶם מִלְּמַטָּה (יט) זֶה מֵבִיא מִטָּתוֹ וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ וְזֶה מֵבִיא מִטָּתוֹ וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ, חַם לָהֶם מִלְּמַעְלָה זֶה מֵבִיא מַחֲצֶלֶת וּפוֹרֵס עַל גַּבָּיו וְזֶה מֵבִיא מַחֲצֶלֶת וּפוֹרֵס עַל גַּבָּיו, זֶה (יג) (כ) זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ וְזֶה זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ, נִמְצֵאת מְחִיצָה עֲשׂוּיָה מֵאֲלֵיהֶן שֶׁהֲרֵי מַחֲצֶלֶת זֶה וּמַחֲצֶלֶת זֶה גַּבֵּיהֶן סְמוּכוֹת זוֹ לְזוֹ וּשְׁנֵי קְצוֹתֵיהֶן עַל הַקַּרְקַע מִשְּׁנֵי צִדֵּי הַמֵּת: ז ע מֻתָּר (כא) לָסוּךְ הַמֵּת (וְלַהֲדִיחוֹ) (יז) וְלִשְׁמֹט הַכַּר (כב) מִתַּחְתָּיו כְּדֵי (כג) שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ, וּבִלְבַד

מ מְרֻבֶּה בְּפֶרֶק ג׳ (סי׳ שיב) דְּשַׁבָּת בְּשֵׁם רַבִּי אֲבִיגְדוֹר. נ רַבֵּנוּ יְרֻחָם בְּנְתִיב כ״ח ח״א. ס שַׁבָּת קמ״ב (ע״ב) וּכְרֵב אָשֵׁי. ע שָׁם מ״ג (ע״ב). פ לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ו (הכ״ב). צ שָׁם קנ״א (ע״א וע״ב) בְּמַשְׁנָה.

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [יא] **עָרֵם.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב (ס״ק יא). וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת אֶבֶן הַשֹּׁהַם סִימָן ל״א בְּעִנְיָן זֶה:

שַׁמַּת בְּשַׁבָּת לְטַלְטְלוֹ עַל יְדֵי כְּבָר אוֹ תִּינוֹק, וְהָא דָּוִד לֹא הָיָה עָרֹם דְּאָמְרִינַן אַפְּחַת דַּרְגָּא מִתּוּחָה וּמֵת, וְשַׁמְעָתְּתִי דְּבִגְדֵי דָּוִד הָיוּ מְקַצִּין דְּאִסּוּר לְכָל אָדָם לְלָבְשָׁן דְּשׁוֹרְפִין עַל הַמְּלָכִים. שְׁלָ״ה (מסכת שבת פרק נר מצות) טַ״ז (ס״ק ד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז):

ה (יג) **בְּמֵת.** עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש״ח סָעִיף ה׳, וְעַיֵּן ט״ז (ס״ק ה):

ו (יג) **זוֹקֵף.** וּמְסִירָה דַּף מ״ד (ע״א ד״ה כדי):

ז (יד) **וְלִשְׁמֹט.** צָרִיךְ עִיּוּן עַל מַה שֶּׁנָּהֲגוּ הָאִידָּנָא לְהַגְבִּיהַּ הַמֵּת מֵעַל הַכָּרִים עַל יְדֵי כְּבָר אַף בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לְחֹשׁ שֶׁיַּסְרִיחַ, לָכֵן צָרִיךְ לִמְחוֹת

## בְּאֵר הַיטֵב

ג (י) **שֶׁהוּא.** הוּא הַדִּין שְׁאָר כֵּלִים שֶׁמַּלְאכְתָּן לְהַתֵּר. גְּמָרָא סוֹף פֶּרֶק נוֹטֵל (קמב:):

ד (יא) **עָרֵם.** וְהָא שֶׁהִצְרִיכוּ גַּבֵּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם

## בְּאוּר הֲלָכָה

שֶׁהִשִּׂיג עָלָיו בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתב המרדכי), דְּיָדוּעַ דַּרְכּוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹצֵא בְּפוֹסְקִים אֲחֵרִים בְּפֵרוּשׁ, לִכְתֹּב בְּלְשׁוֹן זֶה לְפָעָמִים, דְּבָאֱמֶת הַכֹּל מוֹדִים בָּזֶה וְדָבָר פָּשׁוּט הוּא, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ לָבוּשׁ הַמֵּת עַתָּה בָּהֶן הוּא כְּשְׁאָר כְּלֵי שְׁמָלאכְתּוֹ לְהַתֵּר:

ד * **יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר וְכוּ' אֶלָּא לְמֵת עָרֹם וְכוּ'.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (שם) שֶׁהִקְשָׁה עַל זֶה דְּלְהַנֵּי הַכְּסוּת בְּטֵל לְגַבֵּהּ, וְעַיֵּן, בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז) שֶׁיִּשְׁבּוּ דְּהַכְּסוּת אֵינוֹ בְּטֵל מִמְּילָא, כֵּיוָן שֶׁעָתִיד לְהִפָּשִׁיטוֹ. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אני יֵשׁ לְפַקֵּפֵק בְּדִין זֶה טוֹבָא,** חֲדָא, דְּאִטּוּ הַגְּמָרָא בְּעַרְטִילָאי עְסָקִינַן [אם לא שֶׁנִּדְחֹק דְּאֵירֵי שְׁלָבְשׁוּהוּ מִבְּעֶרֶב שַׁבָּת הַתַּכְרִיכִין וְלֹא. הָיָה פָּנַאי לְקַבְרוֹ], וְעוֹד, דִּבְגְמָרָא קמ״ב (ע״א) אִיתָא בְּהָדְיָא דְּהַמּוֹצִיא אָדָם שֶׁהוּא לָבוּשׁ בְּבֶגֶד דְּפָטוּר אַף עַל הַבְּגָדִים מִפְּנֵי שֶׁהַבְּגָדִים טְפֵלִים לוֹ, וּכְבָר הִקְשָׁה כֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק טז), וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁדָּחָה בְּשֵׁם מַהֲרַ״ל דְּדַוְקָא בְּאָדָם חַי אֲבָל בְּאָדָם מֵת הֲרֵי הוּא עָתִיד לְהַפְשִׁיטָן מֵעָלָיו עַל כֵּן לֹא בְּטִילֵי לְגַבֵּהּ וְהֵם כִּכְבָר וְתִינוֹק, וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם, אֲבָל כָּל זֶה דָּחוּק מְאֹד דְּהָלֹא כְּסוּתוֹ בְּוַדַּאי בְּעֵת שֶׁהוּא לָבוּשׁ בָּהּ צָרִיךְ לָהּ לְתַשְׁמִישׁ גּוּפוֹ יוֹתֵר מִמִּטָּתוֹ שֶׁהוּא מֻשְׁכָּב בָּהּ אַחַר מִיתָתוֹ [וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשְׁכַּב עָרֹם], וַאֲפִלּוּ הָכִי גַּם בְּמִטָּתוֹ אַף דִּבְוַדַּאי עָתִיד לְסַלְקוֹ מִמֶּנָּה לְבַסּוֹף, אֲפִלּוּ הָכִי מוּכָח בַּגְּמָרָא דְּכָל זְמַן שֶׁשּׁוֹכֵב בָּהּ, אִם רוֹצֶה לְטַלְטְלוֹ צָרִיךְ כְּבָר אוֹ תִּינוֹק אוֹ שֶׁיְּהַפְּכֶנּוּ מִמִּטָּה לְמִטָּה דְּלְהַנֵּי טַלְטוּל מִן הַצַּד, וְלֹא הִתִּירוּ מִשּׁוּם הַמִּטָּה גּוּפָא [דְּהָא הֵיא לֹא נַעֲשֵׂית בְּסִיס כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרֹאשׁ״ש (פ״ג סי׳ יט) וְהַמָּאוֹר (מד:)], אֶלָּא דַּאֲפִילּוּ אַף דְּעָתִיד לְסַלְקוֹ מִמֶּנָּה, אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁשּׁוֹכֵב עָלֶיהָ חֲשִׁיבָה טְפֵלָה לוֹ וּבְטֵלָה לְגַבֵּהּ, וְאִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן בִּבְגָדָיו כָּל זְמַן שֶׁהוּא לָבוּשׁ בָּהֶן עַתָּה וְלֹא נַחְשֹׁב כִּכְבָר וְתִינוֹק:

וּבְטַלִּין לְגַבֵּהּ כֵּיוָן שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן עַתָּה וְלֹא נַחְשֹׁב כִּכְבָר וְתִינוֹק:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ש״ד סָעִיף ה׳, וְעַיֵּן שָׁם דְּלִצְרָכָן גָּדוֹל חָשׁוּב גַּם כֵּן כִּצְרָךְ מִצָּוָה, וּלְהָכֵי שָׁרְינַן הָכָא עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי לִצְרָךְ כֹּהֲנִים, וְכֵן מְשַׁמַע מֵהַגָּרְ״א: ג (טו) **שֶׁהוּא לָבוּשׁ.** הֵיְנוּ (יט) שֶׁהָיָה הַמֵּת לָבוּשׁ בּוֹ מִתְּחִלָּה, (כ) וְכָל שֶׁכֵּן אִם נָתַן עָלָיו שְׁאָר כֵּלִים שֶׁמַּלְאכְתָּן לְהַתֵּר [גְּמָרָא (קמב:)]: ד (טז) **בְּכְסוּתוֹ וְכוּ'.** בְּסָעִיף זֶה הוֹסִיף דַּאֲפִלּוּ אִם הַמֵּת לָבוּשׁ בּוֹ עַכְשָׁיו, גַּם כֵּן מְהַנֵּי כְּמוֹ כְּבָר וְתִינוֹק. וּבְבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתב המרדכי) הִקְשָׁה עַל זֶה דְּלְהַנֵּי הַכְּסוּת בְּטֵיל לְגַבֵּהּ, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז) שֶׁיִּשְׁבּוּ דְּדַוְקָא תַּכְרִיכִין הֵן בְּטֵלִין אֶצְלוֹ שֶׁאֵינוֹ עָתִיד לְפָשְׁטָן, אֲבָל הַמַּלְבּוּשִׁין שֶׁהָיָה לָבוּשׁ בָּם מַחַיִּים, בְּוַדַּאי עָתִיד לְהַפְשִׁיטָן מֵעָלָיו וְאֵין בְּטֵלִין אֶצְלוֹ, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה שְׁתִּרוֹץ זֶה אֵינוֹ מֻרְוָח: ה (יז) **דָּבָר הַמֻּתָּר הוּא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ בְּטַלְטוּלוֹ בִּשְׁבִיל הַמֵּת גּוּפָא שֶׁהוּא אָסוּר בְּטַלְטוּל, אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַמָּקוֹם אוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא מֻנָּח עָלָיו שֶׁהוּא מֻתָּר בְּטַלְטוּל: (יח) **אֲבָל לֹא וְכוּ'.** עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש״ח סָעִיף ה׳ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם סָעִיף קָטָן כ״ו: ו (יט) **זֶה מֵבִיא מִטָּתוֹ.** כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּינָם לַקַּרְקַע. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת כֵּיוָן דְּלִבְסוֹף זוֹקֵף מִטָּתוֹ וּמְסִירָה אַחַר כָּךְ וּכְדִלְקַמָּה, וְנִשְׁאָר רַק הַמַּחֲצֶלֶת פְּרוּסָה עַל הַמֵּת, (כא) יָבִיאוּ מִיָּד הַמַּחֲצֶלֶת וְיִפְרֹס עַל גַּבָּיו וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּשְׁמֹט יִשָּׁאֵר עַל הַמֵּת, יֵשׁ לוֹמַר דְּאִם כֵּן יְהֵא נִכָּר יוֹתֵר שֶׁעוֹשֶׂה לְצָרְכּוֹ הַמֵּת, וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת אֹהֶל עֲרַאי לְצָרְכּוֹ הַמֵּת, אֲבָל הַשְׁתָּא נָכָר שֶׁעָשׂוּ לְצָרְכּוֹ עַצְמָן שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁחַם לָהֶם מִלְּמַטָּה הֵבִיאוּ מִטָּה, וְיֹאמְרוּ שֶׁגַּם הַמַּחֲצֶלֶת הֵבִיאוּ מִתְּחִלָּה רַק בִּשְׁבִיל עַצְמָן: (כ) **זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁזּוֹקְפָהּ (כב) וּמְסִירָהּ וְהוּא נִשְׁמָט מִתַּחַת הַמַּחֲצֶלֶת, (כג) וְהַמַּחֲצֶלוֹת הֵם קָשִׁים וּזְקוּפִים וְנִשְׁאָרִים מְמִילָא כְּאֹהֶל עַל הַמֵּת. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) דְּאִם הוּא מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ הַמֵּת (כד) וְיִצְטָרְכוּ לָצֵאת, שָׁרֵי לִפְרֹס עָלָיו מַחֲצֶלֶת אֲפִלּוּ בְּלֹא עֲשָׂיַת אֹהֶל: ז (כא) **לָסוּךְ הַמֵּת וּלַהֲדִיחוֹ.** סֵיכָה הוּא בְּשֶׁמֶן וַהֲדָחָה בְּמַיִם וְהֵיְנוּ בְּמַיִם קָרִים. וְהַטַּעַם בְּכָל זֶה שֶׁהַתִּירוּ, דְּזֶהוּ (כה) לְאוֹ בְּכְלָל טַלְטוּל אֶלָּא נְגִיעָה בְּעָלְמָא כֵּיוָן שֶׁאֵין מַזִּיז בּוֹ אֲבָר: (כב) **מִתַּחְתָּיו.** אֲבָל אָסוּר לִשְׁמֹט הַמֵּת (כו) מֵעַל גַּבֵּי הַכַּר דְּהוּא טַלְטוּל מַמָּשׁ, וְהָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְהַגְבִּיהַּ אוֹתוֹ מֵעַל הַכָּרִים עַל יְדֵי כְּבָר אַף בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לָחֹשׁ שֶׁיַּסְרִיחַ, (כז) וְיֵשׁ לִמְחוֹת בְּיָדָם, (כח) רַק לִשְׁמֹט הַכָּרִים מִתַּחְתָּיו מֻתָּר. וּבְמִקְצָת מְקוֹמוֹת נוֹהֲגִין לְהַעֲצִים עֵינָיו וּלְיַשֵּׁר אֵבָרָיו שֶׁלֹּא יִתְעַקְּמוּ וְאוֹמְרִים דְּאִיתָא בַּזֹּהַר (ח״א דף רכו.) שֶׁהִיא סַכָּנָה, וְאַף דְּדָבָר זֶה אֵין לוֹ שֹׁרֶשׁ עַל פִּי הַדִּין, דְּבַמִּשְׁנָה (קנא ע״א וע״ב) אִיתָא דְּאֵין מַעֲצִימִין עֵינָיו שֶׁל מֵת וְכֵן שֶׁלֹּא יָזִיז בּוֹ אָבָר, וְכָל הָרְאשׁוֹנִים סָתְמוּ כֵּן וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, מִכָּל מָקוֹם בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ אֵין לְמַחוֹת כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סָמָךְ עַל פִּי הַזֹּהַר. (כט) אַף בֶּאֱמֶת בַּזֹּהַר לֹא נִזְכַּר סַכָּנָה כִּי אִם לְעִנְיַן עֵינַיִם, וְאִם כֵּן [ג]לְיַשֵּׁר הָאֵיבָרִים אֵין לָהֶם שׁוּם סָמָךְ. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כג) כָּתַב דְּבְמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לְהָקֵל בָּזֶה מִשּׁוּם שְׁחוֹשְׁשִׁין שֶׁלֹּא יִתְעַקְּמוּ וְיִהְיֶה בְּזִיּוֹן לַמֵּת, יַעֲשׂוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמָרְדְּכַי (פ״ג סי׳ שיב) שַׁמַּנִּיחַ כְּבָר [אוֹ שְׁאָר דָּבָר שֶׁמַּתָּר לְטַלְטֵל וְכֵנ״ל] עַל אוֹתָן הָאֵיבָרִים, וְדוֹחֵק עָלָיו עַד שֶׁיִּפְשְׁטוּ אֵבָרָיו: (כג) **שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ.** עַל יְדֵי חֹם הַכָּרִים וּכְסוּתוֹת. וּמֻתָּר לְזַלֵּף חֹמֶץ לְגוּפָהּ, וּנְהִי דְּבָזֶה לֹא קָיְמָא לַן כְּוָתֵהּ, עַל כָּל פָּנִים עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי וּבְרֵישׁוּת הָרַבִּים שָׁלְנוּ יֵשׁ לְהָקֵל: ג (יט) **פְּרֵי מְגַדִּים** (א״א ס״ק טז): (כ) **מָגֵן אַבְרָהָם** (ס״ק טז) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים.** ו (כא) **אַחֲרוֹנִים.** (ס״ק יח): (כב) **תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת** (ס״ק יט) **וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל** (ס״ק יז): (כג) **מִשְׁמַע, דִּבְלֹא טַעַם שִׁיצְטָרְכוּ הַחַיִּים לְצֵאת מִן הַחֶדֶר גַּם כֵּן שָׁרֵי בִּשְׁבִיל הַמֵּת לְבַד** [וְלִדְיָדַן דְּקָיְמָא לַן שֶׁלֹּא כְּרַבִּי יִצְחָק דְּאָמַר אֵין כֵּלִי נָשָׂא אֶלָּא לְצָרְכּוֹ **לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** וּבשו״ע הרב (ס״י) כתב: אבל מת שהוא לבוש בבגדו שהיה לבוש בו מחיים אין צריך להניח עליו כלום. **ב]** ובשו״ע הרב (סי״ג) כתב: ועכשיו נהגו להעצים עיניו בשבת ולהזיז אבר שלא יתעקם ואומרים שיש סכנה בדבר ואין למחות בידם.

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

דָּבָר הַנִּשְׁכָּל], וּבְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק יט) מְיַשֵּׁב זֶה עַיִן שָׁם: ז (כה) רַשִׁ״י: (כו) פְּשׁוּט, וְכֵן בְּאֵר שָׁם בְּהָדְיָא בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְהָרַמְבַּ״ם (פכ״ג מ״ה), וּלְשׁוֹן הַטּוּר בָּזֶה מָקְשָׁה מְאֹד וְאוּלַי דְּטָעוּת סוֹפֵר הוּא: (מ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ), וְחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל סז ס״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מא) **לְכְאוֹרָה בַּמִּשְׁנָה** קנ״א (ע״א) **מַשְׁמַע דְּגַם זֶה אֵינוֹ מַתִּר רַק בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ וְכֵן מִשְׁמַע בִּשְׁלְחָן עָרוּךְ:** (מא) חַיֵּי אָדָם (שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah